

Nacionālajai elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomei

Neatkarīgās producentu grupas „Studija 3KM” TV radījumu sērijās
„Sajūti LATGALI”

Izvērtējums.

Raidījumu sērija „Sajūti Latgali” ir aktuāla Latgales kongresa 100. gadadienas un Latvijas simtgades svinību kulminācijas gaidu kontekstā. Ja man kā latgalietei (mājā un lūgšanā runāju tikai latgaliešu valodā) jautātu, kāds ir Latgales spilgtākais cilvēks vai stāsts, tad es ieteiktu paskatīties sērijas „Sajūti Latgali” radījums, jo tur var atrast īstos stāstus un cilvēkus, kuri asociatīvi ir Latgales vizītkartes, ceļazīmes, zīmoli. Centīšos īsā vērtējuma ekskursā uzsvērt galveno, kāpēc, lai arī esot pie TV, ar šo raidījumu varoņiem ir vērts pavadīt gandrīz pusstundu kopā.

Pirmkārt, Latgale sērijas „Sajūti Latgali” raidījumos ar pārējo novadu nepieradināto latgaliešu valodu (negribu sacīt -- nesaprasto, jo Latgales simtgades kongresā, mēģinot salikt punktus uz i, daudzi pārprata latgaliešu aicinājumu ieraudzīt latgaliešu valodas savdabību un tās pienesumu latviešu valodai), ar latgalieša savdabja identitāti (kad latgalietis prasa tādas pašas ielas un ceļus, kādi ir Rīgā vai pierīgā, tad daži atļaujas viņa raksturojumā lietot vārdu „separātists”) un daudzviet neskartās dabas krāšņo ainavu (tā gan ir no Dieva dota dāvana) atkailinās, kļūst saprotamāka. Tāpēc pēc katra raidījuma ceri, ka pēc beigu titriem būs turpinājums, jo raidījuma autori spēj ar savdabīgajiem stāstiem uzturēt interesi, kas būs tālāk.

Otrs uzsvērums, kāpēc jāskatās raidījumus „Sajūti Latgali” ne tikai iedzīvotājiem, bet arī politiķiem. Tas jādara jau iepriekš minētās latgaliešu valodas dēļ. Nevis lai dusmotos, bet gan lai iedziļinātos, vai tiešām latgaliešu valoda, saņemot likumīgu statusu (diskusijas jau ir tamdēļ, lai kopā izlemtu, kuras būs tad tās valodas lietošanas robežas), kļūs bieds latviešu valodai. Tāpat neviens nav analizējis, vai pierobežas novadu, tostarp Varakļānu un Krustpils atkal pievienošana Latgalei varētu būt priekšnoteikums novada uzplaukumam. Vērts noskatīties raidījuma „Sajūti Latgali” sēriju „Par Latgales robežām”, kur varoņi uz jaunas administratīvi teritoriālas reformas nepieciešamību aicina palūkoties ar salīdzinājumu, kā tālumā dzīvojošie bērni atgriežas tēva mājās, jo tur ir drošāk, tur visi runā vienā mēlē un tur, kā mēdza sacīt mūsu senči, palīdz dzimtās sienas.

Treškārt. Par sērijas „Sajūti Latgali” raidījumu vērtīgo pienesumu diskusijām, kurp doties jeb kā attīstīties Latvijai un Latgalei, liecina galvenokārt pozitīvā fons, kas valda sociālajos tīklos pēc katra „palaistā gaisā” raidījuma. Analizējama šīs diskusijas, secināju, ka vairums cilvēku, tostarp latgaliešu, brīnās, ka daudzko nezina par Latgali, un vaicā, kur dzīvo tāds cilvēks vai kur atrodas tāds ciems. Lūkojot, kurš tad ir šo raidījumu čaklākais skatītājs, priecē, ka tie ir gan

jaunieši, gan strādājošie (pieņemu, ka pensionāri ar' neizlaiž nevienu raidījumu, taču to ir grūti analizēt viena iemesla dēļ -- seniori diezgan neaktīvi apgūst IT tehnoloģijas, tāpēc retāk atrodami sociālajos tīklos). Tāpat ja palūkotos statistiku, cik daudz tūristi Latgalē ierodas pēc „Sajūti Latgali” noskatīšanās, tad, pieļauju, šie cipari nebūs mazi.

Ceturtajā atkāpē vēlos paust savu atzinību raidījuma „Sajūti Latgale” radošajai komandai par stāstu, faktu, sižetu oriģinalitāti. Gandrīz katrā sērijā ir 1-2 varoņi vai stāsti, kas nav daudzkreiz tiražēti glancētajos žurnālos vai TV ekrānos. Raidījuma veidotāji (tāda ir mana iekšējā sajūta) piedomā pie katras sērijas, šķiet, viņi saprot, ka tas, ko viņi vēlas pastāstīt citiem, tas būs svarīgs arī pēc 10, 20, 50... gadiem.

Piektais uzsvērums lai ir par scenārija autora, režisora, runas vīra vai dāmas jeb vadītāju un operatora veiksmīgo sadarbību. Scenārijā nav liekas pļāpāšanas, tāpēc visa 27 minūtes ir noderīgas un paliek atmiņā. Tā kā raidījuma vadītājam ir ļauts improvizēt ar jautājumiem, trāpīgiem iestarpinājumiem, tad operators ar kameru var darboties nesatraukti, jo varonis, tāda runas vīra vai dāmas uzrunāts, arī sajūtas brīvs, atvērts. Turklāt operators sameklē veiksmīgus fonus, tie ir tik dabiski (vai tas būtu akmeņu krāvums brīdī, kad tēlnieks Ivo Folkmansi rada jaunu darbu, vai grāmatu pilnie plaukti un masīvais krēsls sarunā ar Albertu Spoģi), kas pastāsta par varoni vai tēmu bez vārdiem. Pakavējoties pie raidījumu vadītāju profesionalitātes raksturojuma, atkal neslēpsu prieku, ka „Studijas 3KM” komanda izrok tādus pašus oriģinālus runas vīrus un dāmas, kādi ir varoņi, kurus šie runas vīri un dāmas vēlāk intervē raidījumos. Kad personība satiekas ar personību, tad dzirksteles šķeļas no prāta un jūru vētrām, ko abi rada kopīgā sarunā. Šīs dzirksteļošana ir arī „Sajūti Latgali” raidījumos. Un ja vadītājs labprāt apsēžas laivā vai uzkāpj tornī, lai savu varoni izprašātu par Latgales dabas pērlēm, tad arī skatītājs to, ko redz TV ekrānā, uzņem un saprot kā kaut ko ļoti tuvu, savu.

Un visbeidzot „Sajūti Latgali” raidījumu gan grafiskai noformējums (sērijas nosaukumā iepludinātās Latgales ainavas), gan muzikālais fons (vairāki skaņdarbi tādā lielā klausītāju telpā, kāda piemīt TV, ir pat pirmatskaņoti) atbilst saturam.

Mans novēlējums - lai Latvijas valdība šādus raidījumus finansiāli atbalstītu arī turpmāk, jo, esmu par to pārliecināta, - pateicoties „Studijas 3KM” raidījumam „Sajūti Latgali”, tūkstošiem skatītāju sajutušies kā „kolumbi”, jo ir atklājuši citu, savdabīgu, interesantu Latgali.

SIA „Latgales Laiks” reportiere

Egita Terēze Jonāne

egita.jonane@inbox.lv

(+371)28344018